

מדיניות ההעמדה לדין בעבירה של איסור מכירת משקאות משכרים לקטין – הנחיית המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים)

סיכום

תבחינים להגשת כתב אישום

ככלל, במקרים שלהלן ייסגר התיק על ידי התביעה ולא יוגש בו כתב אישום:

1. בהצטבר שלש הנסיבות שלהלן: כאשר מדובר במכירה אחת בודדת, של משקה אלכוהולי יחיד, שרמת האלכוהול בו נמוכה מ-4.5%.
2. בעניינו של מוכר שעבד במקום יום או יומיים בלבד, או כנגד אדם שביצע את העבירה בעת שהחליף את המוכר לזמן מוגבל מאוד.

למרות האמור לעיל, התקיימותן של נסיבות מחמירות כגון רישום פלילי רלוונטי של החשוד, או מכירת כמות גדולה של משקאות ועוד, עשויה להצדיק הגשת כתב אישום, אף בהתקיים הנסיבות המפורטות בסעיפים 1-2 לעיל.

יובהר כי אין ברשימה שלעיל כדי למצות את שיקולי העמדה לדין ומוכן כי לצד התבחינים האמורים תשקול התביעה, כבכל תיק, התקיימותם של שיקולים נוספים הנוגעים לעניין לציבור שבהגשת כתב אישום.

עוד יובהר, כי אין זה משנה, לעניין הבסיס הראייתי להגשת כתב אישום, אם מדובר בראיות שהושגו בדרך של "ביוס", בדרך של תצפית או בכל דרך אחרת.

חזקת המודעות לגיל

לפי סעיף 193א(ג), בעל עסק או מוכר רשאי לדרוש מאדם המבקש לרכוש משקה משכר, תעודה מזהה בה ניתן לוודא את גילו. סעיף 193א(ג1) מוסיף וקובע חזקת מודעות של המוכר לגיל הרוכש (להלן: **החזקה או חזקת המודעות לגיל**), אלא אם המוכר יוכיח שהרוכש הציג לו תעודה מזהה לפיה אינו קטין.

עניין לנו, אפוא, בעבירה שקובעת חזקה, אך אין בכך כדי לוותר על דרישת המודעות הקבועה בסעיף 20 לחוק העונשין. בהקשר זה, דרישת המודעות יכולה לקבל מענה באמצעות חזקת המודעות לגיל הקבוע בסעיף, אם על דרך של מודעות ישירה, לאור נסיבות המקרה, ואם על דרך של עצימת עיניים בעצם ההימנעות מבידור גילו של הקטין, בדומה לקונסטרוקציה הקבועה בסעיף 20(ג1) לחוק העונשין.

עם זאת, ועל אף לשון החוק, **בנסיבות מיוחדות, כאשר בפני המוכר עמדו אינדיקציות ממשיות לכך שמדובר בבגיר** (לדוגמא: כאשר הקונה הקטין מאופר באופן מקצועי ובדרך זו מתחזה לאדם שנחזה להיות, ללא כל ספק, אדם מבוגר; כאשר הקונה הקטין הגיע לבוש במדי קצונה; או כאשר אדם שהמוכר מכיר וסומך עליו אמר לו שהוא מכיר את הקונה הקטין וכי מדובר באדם מבוגר), במסגרת שיקולי מדיניות התביעה בהעמדה לדין, לא יוגש כתב אישום כנגד המוכר, גם אם לא הוצגה בפניו תעודת זהות.

תיקים בהם מופעל ע"י המשטרה קטין בהתאם לנוהל המשטרה להפעלת קטין לאיסוף

ראיות למכירת משקה משכר לקטין

הפעלת קטינים לאיסוף ראיות למעשה אינה מעוררת קושי משפטי, נוכח אפשרותו של המוכר לדרוש תעודה מזהה מהרוכש ונוכח חזקת המודעות לגיל. במצב דברים זה, כל טענה בדבר טעות בהערכת גילו של הקונה, אינה פוטרת את המוכר מאחריות, אלא אם נסתרה החזקה בדרך של הצגת תעודה כאמור.

עם זאת, יש להקפיד על כך שהחזות של הקטין לא תכשיל את היעד, בין היתר, באמצעות הקפדה על שני הדגשים הבאים:

1. חזות הקטין – ככל שמדובר בקטין גדל גוף, עם זיפים וכו' – לא ראוי לאשר אותו.
2. תמונת האישור – ראוי שהתמונה תהיה גם תמונת פנים וגם תמונת גוף.

ולמרות זאת, לאור החזקה הקבועה בסעיף 193א(ג), חשיבות תמונה זו כראיה הינה מוגבלת. בנוסף, העובדה שפרקליט המחוז אישר את ההפעלה, בין היתר בהסתמך על התמונה, מחלישה גם היא טענה כי הקטין המופעל נראה בוגר מכפי גילו, ובכך גם כן מופחתת חשיבות התמונה כראיה. יחד עם זאת, מובן כי תמונת הקטין הינה חלק מחומר החקירה. נוכח הצורך להגן על פרטיות הקטין המופעל, תינתן להגנה זכות עיון בתמונה, אך לא תהא זכות להעתקתה. בדרך זו מושג איזון ראוי בין זכויות הנאשם לבין הצורך להגן על פרטיות הקטין המופעל.

למרות שמקובל שאין מקום "לשים מכשור בפני עיוור", יש קטינים בעלי חזות מבוגרת יותר ובהחלט ישנה חובה על בעלי עסק לעמוד בדרישות החוק ולוודא באמצעות תעודות זהות שלא מדובר בקטין. אשר על כן, בעל עסק לא יוכל להישמע בטענה שהקטין המופעל נראה מבוגר מכפי גילו.

תגיות	אלכוהול; מכירה; משקה; קטין; חזקה.
תאריך הישיבה	20.5.20; 3.5.19; 6.10.15
סעיפי חוק	סעיף 193א לחוק העונשין, התשל"ז-1977